Poštnina plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.40

Slovenski dom

Štev. 287. *V Ljubljani, v soboto, 13. decembra 1941-XX* Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione. Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino no. 558:

La battaglia infuria all'ovest di Tobruk

Nella Marmarica proseguono i combattimenti ad ovest di Tobruk. Nuovi forti attacchi nemici appoggiati da carri armati sono stati respinti. Intorno a Sollum e Bardia si è intensificata l'azione dell'opposte artiglierie. Stukas e picchiatelli hanno a più riperse bombardato concentramenti di mezzi meccanizzati, autocolonne nella zona di Bir Hakeim. In combattimenti aerei la caccia germanica ha abbattuto sei velivoli.

La formazione navale che il giorno dieci aveva bombardato Derna è stata ancora raggiunto da aerei tedeschi che hanno colpito nuovamente con bombe un incrociatore e un cacciatorpediniere.

Nel Mediterraneo centrale due apparecchi avversari sono stati distrutti dalla nostra caccia; durante un tentativo di incursione sulla baia di Argostoli un terzo aereo è stato fatto precipitare da quella difesa contraerea.

Un nostro aereo non è rientrato. La mattina del 11 un incrociatore e due cacciatorpediniere nemici hanno ripetuto il cannoneggiamento di Derna; alcuni colpi sono caduti di nuovo sull'ospedale »Principe di Piemonte« danni di poca entità. Le batterie della regia marina hanno aperto il fuoco sull'incrociatore che si presume colpito. Un incursione aerea su Bengasi nella notte dal 10 al 11 ha causato tre vittime e nessun danno.

Nostri apparechi hanno bombardato la base navale di La Valetta Malta. Le operazioni per il recupero dei prigionieri britannici imbarcati sul piroscafo silurato di cui al bollettino del giorno dieci, hanno consentito il salvataggio di circa 1800 uomini tra i quali un certo numero di feriti.

Vojno poročilo št. 558:

Hudi boji zahodno od Tobruka

Uradno vojno poročilo št. 558. pravi:

V Marmariki se boji nadaljujejo zahodno od Tobruka. Novi močni angleški napadi, podprti s tanki, so bili odbiti.

Okoli Solluma in Bardije se je poživila delavnost topništva na obeh straneh.

Nemški in italijanski strmoglavci so večkrat bombardirali zbiranja angleških motoriziranih vozil in avtomobilske vrste na področju pri Bir Hacheimu. Med italskimi boji je nemško lovsko letalstvo sestrelilo šest letal.

Nemška letala so prehitela pomorsko skupino, ki je dne 10. decembra bombardirala Derno. Zadela so z bombami zopet križarko in rušilec.

Na srednjem delu Sredozemskega morja so naši lovci uničili dve angleški letali. Pri poskusu poleta nad zaliv Argostoli je protiletalska obramba sestrelila še tretje letalo. Eno naše letalo se ni vrnilo.

Dne 11. decembra zjutraj so angleška križarka in dva rušilca ponovili obstreljevanje Derne. Nekaj izstrelkov je zopet padlo na bolnišnico »Principe di Piemonte«. Škoda je majhna; baterije Kraljeve mornarice so začele streljati na križarko, ki je bila, kakor se zdi, zadeta.

Polet nad Benghazi v noči od 10. na 11. december je zahteval tri žrtve; škode ni bilo.

Naša letala so bombardirala pomorsko oporišče La Valetto na Malti.

Kakor je poročalo vojno poročilo z dne 10. decembra, je bil torpediran parnik, ki je vozil angleške ujetnike. Reševalna dela so omogočila rešitev približno 1800 mož, med njimi tudi nekaj ranjencev.

Medsebojna voščila državnih poglavarjev trojne zveze ob začetku nove vojne

Čestitke Hitlerja ter japonskega cesarja Vladarju in Mussoliniju

Rim, 13. dec. s. Ob podpisu nove pogodbe med Italijo, Nemčijo in Japonsko ter ob vstopu Italije in Nemčije v vojno z Ameriko, so državni poglavarji ter zunanji ministri omenjenih držav poslali drug drugemu brzojavna voščila. Italijanski Kralj in Cesar je japonskemu cesarju poslal naslednjo brzojavko:

»V uri, ko se naša naroda z nemškim zaveznikom vred borita zoper skupnega sovražnika, pošiljam Vašemu veličanstvu tople pozdrave. Slavna japonska vladarska rodbina še enkrat pelje Japonsko k novi veličini. Veličanstvo, sprejmite moja voščila, ki so enaka voščilom vseh Italijanov. — Viktor Emanuel.«

Japonski vladar je odgovoril takole:

»Čutim se počaščenega zaradi prijazne brzojavke, ki jo je Vaše veličanstvo izvolilo poslati v trenutku, ko se začenja skupni boj Japonske, Italije in Nemčije. Prosim Vaše veličanstvo, naj sprejme čustva mojega globokega spoštovanja. Vesel sem, da Vam lahko izrazim popolno zaupanje v vsestranski in končni uspeh naših držav pri ustvarjanju novega reda na vsem svetu.«

Hitler je Kralju in Cesarju brzojavil takole:

»Ob podpisu pogodbe, s katero sta se državi Osi pridružili japonskemu cesarstvu v skupni vojni, da bi sodelovali pri težnjah za pravičen nov red, pošiljam Vašemu veličanstvu najodkritosrčnejše pozdrave in najprisrčnejša voščila za bodoči boj zdaj združenega orožja treh držav. — Adolf Hitler.«

Odgovor na to brzojavko je bil naslednji:

»Ekscelenca, z občutkom se Vam zahvaljujem za izraze, ki ste mi jih poslali ob tej slovesni uri, ko se japonsko orožje pridružuje nemškemu in italijanskem orožju za ostvaritev skupne zmage. Vračam Vam kar najprisrčnejši pozdrav in obnavljam najgorečnejše želje za srečo naših treh zavezniških narodov. — Viktor Emanuel.«

Hitler je poslal tudi naslednjo brzojavko:

»Ekscelenci Benitu Mussoliniju, predsedniku vlade in Duceju fašizma, Rim.

Danes, ko se sklepa pogodba, po kateri se Os in Japonska družita v skupnem bratstvu po orožju, Vam, Duce, pošiljam najprisrčnejše pozdrave. Vem, da sva si skupna v trdnem prepričanju, da se bo to dejanje izkazalo kot zanesljivo poroštvo za skupno zmago treh držav. — Adolf Hitler.«

Odgovor na to brzojavko pravi:

»Sklenitev nove pogodbe med državami trojne zveze, ki v orožnem bratstvu druži Nemčijo, Italijo in Japonsko, posveča, o Führer, našo vedno bolj neomahljivo voljo po zmagi in po pravici. Prejmite v tem zgodovinskem trenutku moj najgorečnejši prijateljski pozdrav.«

Predsedniku japonske vlade je Mussolini brzojavil:

»Na dan, ko je staro prijateljstvo naših držav dobilo končno posvečenje na bojiščih, velja moja misel junaškemu japonskemu narodu pod orožjem. Zarja novega reda je že zasijala na vseh celinah. Italijanski narod je z duhom in orožjem blizu japonskim tovarišem po neomahljivi volji za zmago, ki druži Italijo, Nemčijo in Japonsko. — Mussolini.«

Predsednik japonske vlade Tojo se je za to brzojavko lepo zahvalil.

Zunanjemu ministru grofu Cianu sta ob tej priliki brzojavno čestitala nemški zunanji minister von Ribbentrop ter japonski zunanji minister Togo. Grof Ciano se je obema zahvalil v enakem slogu.

Vesti 13. decembra

Ameriški mornariški minister, polkovnik Knox, je prispel v Honolulu na Havajskem otočju.

V Panami so prijeli vse nemške in italijanske državljane ter jih odpeljali v koncentracijsko taborišče.

Francoski podpredsednik vlade, admiral Darlan, se je po sestanku z italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom v Parizu vrnil v Vichy, poroča DNB.

V Laponiji divjajo silni snežni viharji. Cele vasi so odrezane od ostalih krajev. Mraz znaša 48 stopinj pod ničlo.

V Budimpešti je zaradi silne eksplozije zletel del velike kemične tovarne v zrak. Vzrok eksplozije ni znan.

Nemške zasedbene oblasti so v Parizu ustrelile 11 oseb zaradi nošenja orožja, streliva ter zaradi nasilstev proti nemškim državljanom.

Francija bo ostala v sedanji vojni na Daljnem vzhodu nevtralna in je že obvestila japonskega poslanika v Vichyju Samotara Katoja.

Avstralska vlada je izdala vse možne varnostne ukrepe, da bi bila kos morebitnim napadom na Avstralijo, poročajo iz Singapoorja.

Za novega poveljnika angleškega brodovja na Daljnem Vzhodu je bil imenovan podadmiral J. C. Leighton. Med svetovno vojno je bil poveljnik neke angleške podmornice.

Japonska in francoska Indokina sta sklenili vojaško pogodbo glede skupne obrambe v Indokini.

Pri prvem japonskem napadu na Honolulu je bil ubit ameriški admiral Kimmel na admiralski ladji »Pensylvania« in Campbell, poveljnik pomorskega generalnega štaba, poročajo japonski listi.

Ni res, da so Amerikanci potopili japonsko 29000 tonsko ladjo »Haruna«, temveč so to bojno ladjo lahko zamenjali za križarko, ki je bila le malo poškodovana, izjavljajo pristojni japonski krogi.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je včeraj imel v poslanski zbornici govor, v katerem je zahteval, naj zbornica odobri vojno napoved Italiji in Nemčiji. To vojno napoved so sporočili italijanskemu in nemškemu poslaniku, ki sta zahtevala, naj bodo nemški in italijanski državljani v Ameriki deležni enakega ravnanja kakor ameriški državljani v Italiji in Nemčiji.

Slovaška in Rumunija sta tudi napovedali vojno Ameriki

Bukarešta, 13. decembra. s. Romunska vlada je včeraj sporočila poslaniku Združenih ameriških držav v Bukarešti, da se Romunija kot država, ki je pristopila k trojni zvezi, pridružuje Italiji, Nemčiji in Japonski in da se zato smatra v vojnem stanju z Združenimi ameriškimi državami.

Bratislava, 13. decembra. s. Slovaška vlada je, zaradi obveznosti, ki jih je prevzela s podpisom trojne zveze, sklenila, da tudi Slovaška stopi ob bok Nemčije, Italije in Japonske. Od danes dalje se Slovaška smatra torej v vojni z Združenimi ameriškimi državami in Veliko Britanijo.

Vojna na Tihem morju

Nadaljevanje japonskih napadov na Filipine

Rim, 13. dec. s. Reuter poroča iz Washingtona, da Japonci napadajo glavni filipinski otok Luzon na različnih točkah ob vzhodni in zahodni obali.

Rim, 13. dec. s. Angleško pomorsko poveljstvo je določilo, da bo admiralska ladja angleškega brodovja na Daljnjem Vzhodu odslej 10.000 tonska križarka »Edinburgh«. Dozdaj je admiralska ladja bil »Prince of Wales«.

Stockholm, 13. dec. s. Poročajo iz Santa Cruza, da je v vsej južni Kaliforniji bila zapovedana zatemnitev. Vzdolž vse kalifornijske obale se mora civilno prebivalstvo izseliti s pasu ki je širok 1 kilometer.

Tokio, 13. dec. s. Iz pooblaščenega japonskega vira zanikavajo, da bi bila japonska oklepnica »Haruna« (29.000 ton) potopljena. Zdi se, da so Amerikanci zamenjali oklepnico za neko lahko križarko, ki je bila malo poškodovana V pooblaščenih japonskih krogih se sklicujejo na izjave mornariškega oddelka v vrhovnem poveljstvu, ki so edino pristojne glede navajanja japonskih izgub.

Tokio, 13. dec. s. Poročajo, da so japonski mornarji zasedli otok Kulangsu.

Po japonskem uradnem poročilu je bilo v dosedanjih bojih na Filipinih uničenih nekaj nad 200 ameriških letal, japonska mornarica je pa pri tem izgubila 9 letal, ki so se sama kot živi torpedi vrgla na ameriške postojanke. Poškodovana lahka japonska križarka se še udeležuje bojev. Potopljen je bil en minolovec, drugi pa hudo poškodovan. Pri boju na Filipinih uporabljajo Japonci tudi padalce.

Tokio, 13. dec. s. Včeraj zjutraj so se razvijale obsežne operacije proti Hongkongu. Nastopalo je japonsko letalstvo, ki je močno bombardiralo vojaške cilje v tej angleški trdnjavi. Metalo je tudi letake, v katerih Japonci vabijo Kitajce naj se upro angleško-ameriškemu nasilju in se pridružijo trojni zvezi zaradi osvoboditve velike Azije.

Japonska vlada o vzrokih in namenih vojne z Ameriko in Anglijo

»Od tega boja je odvisen obstanek ali propad japonskega cesarstva«

Tokio, 13. dec. s. Ob začetku sovražnosti proti Združenim državam in Angliji, je japonska vlada sporočila naslednjo izjavo:

Nespremenljiva politika Japonske je zagotoviti stalnost v vzhodni Aziji ter prispevati k svetovnemu miru. To politiko je skušala uveljaviti po prijateljstvu z vsemi državami. Na nesrečo je prišlo do kitajskega neljubega dogodka, ker Kitajska ni znala razumeti pravih japonskih namenov in izzvala spopad. Toda naše čete so zmagovale povsod, kamor so prišle. Vse važne točke na Kitajskem so zdaj v naših rokah in daljnovidni kitajski poglavarji, tisti, ki enako mislijo kakor mi, so ustanovili novo kitajsko nacionalno vlado. Vlada v Čungkingu živi še v najbolj oddaljenem in notranjem delu države ter ne more drugega kakor nadaljevati svoj nekoristni odpor.

Ameriške Združene države in angleški imperij pa niso hotele svoje politike glede Azije spremeniti hoteč jo držati neprenehoma v suženjstvu, zato sta Anglija in Amerika z vsemi sredstvi nasprotovali ureditvi kitajskih zadev. Hujskali sta holandsko Indijo, ogražali francosko Indokino ter z vsemi sredstvi skušali Siam oddaljiti od Japonske. Anglija in Amerika sta hoteli pričeti napad zoper Japonsko. Prišli sta tako daleč, da sta izdajali žaljive ukrepe, da bi pretrgali gospodarske odnošaje z Japonsko. Nista bili pa zadovoljni samo s tem nedovoljenim dejanjem, temveč sta povečali svoje in druge oborožene sile na vseh straneh okoli Japonske ter jo začeli s tem ogražati.

Pri vsem tem ogražanju Japonske in reda v vzhodni Aziji pa je Japonska hotela preprečiti vojne pretrese na vsem svetu ter se je potrpežljivo in previdno pogajala z Ameriko osem mesecev. Hotela je, da bi Anglija in Združene države pripravile k pogajanjem še druge dežele. Japonska je poskusila vse in storila vse, kar se je dalo. Ameriška vlada pa ni marala priznati jasne stvarnosti v vzhodni Aziji. Lastna tvarna moč jo je ovirala, da bi videla stvarno silo Japonske. Množila je vojaške grožnje misleč, da se ji bo Japonska zaradi tega docela podvrgla. Ni bilo več nič upanja, da bi se ohranil s sodelovanjem Združenih držav in drugih sil mir na Tihem morju po ureditvi naših odnošajev z njimi. Stalnost v vzhodni Aziji in obstanek Japonske sta bila v nevarnosti.

Zaradi tega je bila s cesarskim odlokom napovedana vojna Združenim državam in Angliji. Vlada spoštljivo sprejema cesarjevo zapoved. Zdaj je za nas, sto milijonov podanikov nj. veličanstva, čas da vsi hkratu planemo pokoncu, močni kakor jeklo in da vse svoje sile posvetimo nadaljevanju vojne, da se za zmeraj odstranijo korenine zla v vzhodni Aziji in da s tem izpolnimo vzvišene želje našega vladarja. Naj ostane slaven kakor sonce in zvezde cesarski odlok o poslanstvu Japonske, da bodo vsi narodi dobili primerno mesto na svetu.

Nespremenjena je naša politika, da bomo s sodelovanjem ustvarili blagostanje na Japonskem, na Kitajskem in v Mandžuriji, da bo iz tega vzrasel napredek v vzhodni Aziji. Prav tako je trdna volja, da bomo z Nemčijo in Italijo določili temelje svetovnega miru ter korakali proti ustvaritvi novega reda.

Japonska mora znova nastopati po raznih južnih pokrajinah, toda tamošnje prebivalstvo naj si bo na jasnem, da mu nočemo nič hudega, temveč da hočemo samo končati z ameriškim in angleškim nasiljem ter deliti z njim radost nad skupnimi možnostmi. Prepričani smo, da bodo ta ljudstva razumela prave japonske namene ter mislila na začetek novega življenja v vzhodni Aziji.

Ojačitev ali propad našega cesarstva, napredek ali nazadovanje vzhodne Azije sta odvisna od sedanje vojne. Naše ljudstvo, ki ve za razloge in za začetek te vojne, ne bo ravnalo nepremišljeno in se ne bo izkazalo kot malomarno. S pomočjo naše industrije in vseh tvornih sil se bomo izkazali za vredne najlepših izročil naših prednikov.

Pravijo, da je Amerika poklicala domov vse svoje ladje, ki so bile na poti proti zahodni sibirski obali.

Junaška nepretrgana ofenziva italijanskega letalstva v južni Rusiji

Nemška vojna poročila o krajevnih spopadih

Berlin, 13. dec. s. Kakor pravi včerajšnje nemško uradno vojno poročilo, so v Rusiji bili povsod samo krajevni boji. Na južnem delu vzhodnega bojišča je bil predvčerajšnjim odbit silovit ruski napd. Sovjetske čete so imele hude izgube v ljudeh in vojnih potrebščinah. Nemška pehota je po odbitju napada šla v protinapad ter uničila nekaj sovjetskih oklepnih voz.

Vzhodno bojišče, 12. dec. S. Posebni dopisnik agencije Stefani pošilja prav zanimivo poročilo o ofenzivni delavnosti italijanskih čet, ki traja že 6 dni, a je še vedno v polnem razmahu. V tej borbi imajo posebno važno besedo italijanski oddelki lovskih in izvidniških letal.

Nekaj dni pred italijansko ofenzivo so izvidniška letala marljivo oprezovala nad premiki sovražnih sil po bližnjem taktičnem bojišču in po oddaljenejšem strateškem odseku, čeprav je zima huda in vreme kar moč slabo.

Vendar pa izredno rezka zima močno ovira vsako letalsko delovanje, prav tako pa otežavlja in preprečuje borbo na zemlji. Brž, ko se je pa pojavila kaka neznatna prilika, so se italijanski izvidniki in lovci s tradicionalno vnemo pognali na delo.

Posebno včeraj so naša lovska letala v zaporednih valovih letala proti krajem, kjer je sovražnik napadal in eno našo pehotno četo močno stiskal. S strojnicami so sovražnika obsipala in tako razpršila napadajoče oddelke

Medtem ko so se razvijali ti boji, so takoj za bojno črto letalski oddelki praznovali dan Loretske Matere božje, zaščitnice letalcev. Slovesnost je bila kar se da lepa in vojaška ter je brez posebnih priprav hitro potekla. Letalci so v svojih uniformah pozdravili zastavo. Ves čas pa so lovska in izvidniška letala pristajala in odletavala na bojišče, kjer se bijejo čete italijanskega ekspedicijskega zbora. Medtem se je vrhovni poveljnik zbora oddaljil za kratek čas in spet dospel na letališče, da bi razdeli letalcem kolajne za junaštvo.

Izročitev kolajn pa je imela poseben in nenavaden vojaški značaj: vsi odlikovanci so bili ob času razdelitve močno zaposlem v borbi proti sovražniku, ker so vprav tedaj s strojnicami podpirali napad pehote. Odlikovanja je zanje sprejemal poveljnik letalskih edinic. Zdaj pa zdaj se je vrnilo kako letalo, posadka se je takoj postavila v vrsto svojega oddelka, da bi bila prisotna ob razdelitvi nagrad za junaštvo.

Odlikovan je bil kaplar, ki je bil strojničar na izvidniškem letalu. Napadli so ga trije sovjetski lovci, a s svojim orožjem se je postavil po robu premočnemu sovražniku. Čeprav mu je krogla razmesarila nogo, je kar naprej streljal, dokler ni zbil enega sovražnika, ostala pa je zapodil v beg. Kaplar je zdaj v bolnišnici.

Odlikovani so bili tudi letalci treh lovcev, ki so napadli 29 sovražnih letal, zbili tri in ostale koj pregnali.

Potem ko je general Messe opravil simbolično izročitev odlikovanj letalcem, ki so ravno tedaj bili v boju ali ranjeni v bolnišnici, je bila na čast nebeški zaščitnici maša.

Pri razpravi proti 60 Slovencem v Trstu

so včeraj govorili nekateri zagovorniki obtožencev, drugi pa bodo danes

Trst, 13. decembra.

Tudi pri včerajšnji razpravi pred posebnim sodiščem za zaščito države, so govorili zagovorniki posameznih obtožencev.

Kot prvi je nastopil s svojim obrambnim govorom odvetnik Mario Pittaluga, zagovornik obtoženca Jožefa Tomažiča, za katerega je državni tožilec zahteval smrtno kazen. Branilec je govoril o komunističnem delovanju Tomažiča, ki je bilo v očitnem nasprotju z delovanjem teroristov in nacionalistov, ter je prosil sodišče, naj z obtožencem postopa milostno in velikodušno, kakor to delajo močni.

Odvetnik Turola, zagovornik Tončiča, Pahoria, Mankoča, Bobiča in Udoviča, je skušal dokazati, da ni bilo prave organizacije za dosego končnega cilja med tistimi obtoženci, ki spadajo v tako imenovano skupino »razumnikov«, vsaj v večini primerov ne, posebno pa še med onimi obtoženci, ki jih Turola zagovarja. Na koncu svojega govora je prosil sodišče, naj tem obtožencem odmerijo milo kazen.

Govorili so potem še odvetnik Montico, ki zagovarja Abrama, Ulčiča in Colja, odvetnik Celenti, branilec Caramoreja in Uršiča, odvetnik Matosel Moriani za Di Lenarda, odvetnik Zennaro za Copiča, odvetnik Moro, zagovornik Posarellija, Postojna, Dujiča, Lušina, Besednjaka in Škerlja.

Danes bodo imeli svoje obrambne govore še ostali zagovorniki.

APZ je včeraj znova pokazal vso lepoto slovenske ljudske pesmi

Ljubljana, 12. decembra.

V nobeni glasbeni panogi nimamo Slovenci toliko tradicij kot vprav v vokalni. Mislim, da bi bilo odveč omenjati imena neštetih slovenskih zborovskih komponistov in imena mnogih naših zborov, ki so doma in na tujem ustvarjali sloves slovenski pesmi s svojim visoko umetniškim interpretiranjem. Med vsemi temi pa danes najvidnejše izstopa Akademski pevski zbor, ki je priredil danes zvečer v veliki dvorani Uniona svevečerni koncert.

Ta naš vidni umetniški korpus ustvarja od svojega ustanovljenja že leta in leta vokalne koncerte najvišjih umetniških kvalitet. Po stilnih koncertih slovenske muzike od Gallusovih časov pa do dobe Novih akordov, ki jih je imel v zadnjih letih, je tudi tokrat izvajal slovenske ljudske, oz. ponarodele pesmi v priredbi raznih avtorjev kot Foersterja, Jenka, Deva, Bajuka, Kocjančiča, Adamiča, Tomca in Marolta. Akademski pevski zbor je prepeval s svojimi mladimi in svežimi glasovi, toliko umetniške zrelosti in smisla za vse estetske vrednote vsebujoč, da nam je edino eno možno spontano izreči: Zbor si je danes zvečer zopet vpletel biser v venec svojih lavorik.

Največja mera za toliko priznanje pa gre seveda zborovemu dirigentu gospodu Maroltu Francetu. Mislim, da ga ni bolj poklicanega, da ustvari iz slovenske pesmi ono, kar ji gre. Slovenci se zavedamo, kako visoko je ceniti njegovo neizmerno veliko delo, znanje in ambicijo, s katerimi se loteva odkrivanja prvin in vseh onih vrednot naše pesmi, ki izražajo neizrečne lepote ljudske duše. Marolt je prvi, ki je s svojim znanstvenim delom ustvaril tudi res trdne osnove slovenski ljudski umetni pesmi. Ni se nam torej čuditi temu, kar je s svojim neumornim delom in veliko požrtvovalnostjo ustvaril z Akademskim pevskim zborom. Menda ni pomembnejšega slovenskega skladatelja, ki že ne bi posvetil svaj ene skladbe temu odličnemu zboru, za katere kvalitetno izvajanje jamči tak dirigent.

Ker so bile vse pesmi brezhibno izvajane, omenjam le one, ki so žele največ priznanja s strani občinstva. V prvem delu koncerta so bile to poleg Lipe (Jenko) še Kangalilejska ohcet in Kaj b' jaz tebi dau... (obe Marolt) ter Marija in mlinar (Tomc). V drugem delu pa Flosarska (Dev), Ribniška (Marolt) in Zeleni Jurij (Tomc) ter tudi krasno, občuteno izvajana Pojdam u rute (Marolt), katere partijo sopranskega sola je pela gdč. Stritar Nada, in to tako, da nas je zadivilo.

Občinstvo se je zavedelo dolžnosti do naših visokošolcev, ki so ga pa zato tudi nenadkriljivo nagradili, in je že v predprodaji pokupilo vse vstopnice in zasedlo dvorano do zadnjega kotička. Prepričan pa sem, da je zaradi tega ostalo mnogo, mnogo poslušalcev brez vstopnic in bi še z dostimi onimi, ki so že danes poslušali in bi prišli željno še enkrat užival, napolnili drugič veliki Union. Zato izrekamo vročo željo po reprizi.

Akademskemu pevskemu zboru in njegovemu dirigentu izrekamo vse možno priznanje. Dokaz temu pa sta prejela s strani publike že itak v dvorani v obliki rož dirigentu in solistom ter neprestanega ploskanja.

Slikarska razstava Debenjak—Jakac—Mihelič

Opozarjamo na zanimivo razstavo v Jakopičevem paviljonu, ki bo trajala še do 24. t. m. in je odprta dnevno brez presledka od pol 10 do 18. Razstava je bila že sedaj deležna ogromnega zanimanja, saj je kvalitetno nedvomno med najboljšimi, ki smo jih imeli priliko videti v Ljubljani v zadnjem času.

Riko Debenjak razstavlja prvič po svoji bolezni kolekcijo slik in grafičnih listov, ki kažejo močan razvoj od njegove prve razstave v Ljubljani.

Božidar Jakac, ki je zastopan z nekaj portreti, večjim številom pastelov, pa je presenetil občinstvo s celo vrsto grafičnih listov in z njimi potrdil sloves enega najboljših grafikov pri nas.

France Mihelič se je prvič v Ljubljani predstavil z veliko kolekcijo (33) oljnatih slik, kar je zelo razveseljivo, ker smo imeli doslej le malo vpogleda v delo tega odličnega slikarja. Svojo moč je pokazal tako v velikih kompozicijah, v katerih je zajel življenje našega kmeta in njegovo povezanost z zemljo na kateri živi (opozarjamo na kompozicijo Kurenti na vasi), kot v pokrajinskih slikah, v katerih se je pokazal slikarja velikih barvnih kvalitet.

Razstava zasluži veliko pozornost umetnost ljubečega občinstva.

Teden naglih vremenskih izprememb

Danes, na dan sv. Lucije, je nastopilo izredno južno vreme. V torek je močno snežilo, toda sobota je končala po zmernem mrazu z jugom. Ko je bila jutranja toplota v četrtek najnižja pod ničlo, namreč —4.5° C, je danes bilo zjutraj kar +5° C. V ponedeljek je bil barometer izredno nizek, danes se je povzpel na 768 mm.

Toplotni valovi se menjavajo. Je pa druga težava, da se je pojavila po cestah pravcata poledica. Vse je spolzko. Mnogi ljudje, ki so davi hiteli na delo in v službe, so padali, toda ni bilo hujših nesreč. Za snegom se je najprej pojavil mrzli val, prihajajoč od severovzhoda, nato pa topli val, ki je zavel od jugozahoda. Vse kaže, da bodo letos v decembru take vremenske razmere, ki ne bodo nudile ljubiteljem zimskega športa večjega udejstvovanja. Smuči bodo morale še počivati. —d.

Novice iz Države

Novi ukrepi za strožji nadzor cen industrijskih izdelkov. Med mnogimi važnimi predlogi, o katerih so razpravljali na zadnji ministrski seji v Rimu, je tudi gospodarski načrt, kako spraviti pod strog nadzor tudi cene industrijskih izdelkov. Čeprav načrt še ni izdelan v potankostih, že zdaj lahko rečemo, da bo prišlo do natančne opredelitve cen izdelkov in do določb glede njihove prodaje. Obširno delo bo posebno na ramah korporacijskih nadzorstev. Če upoštevamo, da je Ministrstvo za korporacije že določilo maksimalne cene, pod katerimi lahko prehajajo izdelki iz rok tovarnarjev v trgovčeve in odtod v kupčeve, lahko takoj sklepamo, da bodo po določitvi produkcijskih stroškov čisto pripravno določevali izvirne cene in nadzorovali njihovo porast, dokler izdelek ne prispe v kupčeve roke. Poleg tega pa ima Ministrstvo za korporacije tudi načrt, po katerem bo poenotilo vse različne sisteme knjigovodstva vseh podjetij v Državi, da bo lahko lažje nadziralo njihovo delovanje. Vse to kaže odločno voljo Vlade, da bo odpravila vsako samovoljnost pri določevanju cen ne samo vseh živil, temveč tudi drugih industrijskih pridelkov.

K dolenjskim vlakom več vagonov

Ljubljana, 13. decembra.

Nihče ne more zanikati, da je zdaj dolenjska proga ena izmed najbolj prometnih od vseh prog v naši pokrajini. Vlaki so dolgi kakor kače — vagonov, da jih skoraj ne moreš prešteti. Take dolge železniške kače so posebno ob nedeljah in praznikih, ko so v veljavi nedeljske povratne karte, ki omogočajo znižano voznino.

Pa ne le ob sobotah in nedeljah, ampak tudi ob delavnikih so vlaki precej dolgi, vendar pa še ne dovolj, da bi pod streho vzeli vse, ki čakajo na postajah. Danes se je pri jutranjem dolenjskem vlaku primerilo naslednje: Vsi, ki so čakali na postajah od Šmarja pa do Ljubljane, in med njimi so bili predvsem šoloobvezni otroci, so morali ostati kar doma, ker niso mogli stopiti v vlak. Ker železniške oblasti gotovo ne vedo, da je na jutranje vlake tak naval, naj jih mi v dobri veri na to opominjamo in prosimo železniško direkcijo, da jutranjim vlakom dodajo še nekaj vagonov, da bodo mogli vsi potniki priti tja, kamor so namenjeni. Številni potniki bodo direkciji gotovo zelo hvaležni za njen ukrep, ko bodo vsi lahko potovali, pa tudi gneče v vagonih bo potem manj.

Najlepše počitniško branje so knjige »Slovenčeve knjižnice«. Kupujte jih! Vsaka knjiga stane le 5 lir.

Poročila o snežnih razmerah bodo tudi letos točna

Poročila o snežnih razmerah v Ljubljanski pokrajini bo za planince letos zbiralo Slovensko planinsko društvo. Pri sedanjih razmerah bodo planinci v letošnji zimski seziji vezani le na smuške predele v tej pokrajini. Spoznali bodo številne lepe smuške predele na Dolenjskem in Notranjskem, ki so sicer tudi v zadnjih letih že imeli številne obiskovalce. Za smučarja je važno, da je že pred svojo turo informiran o višini in kakovosti snega, ker je treba temu primerno »pristrojiti« smučke. V vremenskih poročilih bo objavljena temperatura po stanju v jutranjih urah, nato obnebje ali je jasno ali oblačno ali dežuje ali sneži, nadalje kakovost snega — srež (sneg z zmrzlo iglasto površino,) srenec (vležen zrnat sneg spomladi), osrenica (skorjast sneg, ki se lomi pod smučmi), sren (trd sneg, ki se ne vdaja) ter južen sneg — in končno še debelina snega, izražena v centimetrih.

Poročila bo prejemala društvena pisarna SPD iz sledečih krajev: Golo, Kurešček, Movnik nad Orlami, Lobček pri Žalni, Polževo, Velike Lašče, Turjak, Sodražica, Bloke, Nova vas, Logatec, Žiberše, Velike Poljane nad Ortnekom, Ribnica na Dolenjskem, Kočevje, Novo mesto, Mirna gora, Preserje, Rakitna, Sv. Vid nad Cerknico, Padež nad Borovnico, Kožljek nad Menišijo, Zaplana nad Vrhniko, Vrhnika, Trije kralji, Samatorica nad Horjulom in Polhov gradec. Poročila bodo objavljena v društvenih omaricah SPD pri vhodu v prehod nebotičnika, na stavbi Kreditne banke na Tyrševi cesti ter na kolodvoru v omarici pri izhodu. Kdor pa želi dobiti informacije v društveni pisarni SPD, naj se tam oglasi osebno ali po telefonu.

Obrezovanje sadnega drevja je velikega pomena za naše gospodarstvo

V Ljubljani je mnogo lepega vejnatega drevja, pa malo sadja

Ljubljana, dne 11. decembra.

Včeraj, kakor vsako sredo zvečer, je imelo sadjarsko društvo svoje predavanje v kemični dvorani gimnazije v Vegovi ulici. Predaval je šolski upravitelj v p. in znani sadni strokovnjak Ivan Štrukelj o tem, kako redčimo sadno drevje, kako ga obrezujemo in čistimo, da nam bo dalo obilen sad.

Zadnja leta hodijo od enega sadnega vrta do drugega razni »strokovnjaki za obrezovanje« in se ponujajo, seveda za določeno plačilo, neukim lastnikom, naj prepuste obrezovanje sadnega drevja kar njim. Pa stopijo res h drevesu in tedaj gorje mu. Režejo in obrezujejo, kakor za stavo. In uspeh: veliko vej, pa skoraj nobenega sadja.

Redčenje pri jagodovem grmičju

K temu grmičju spadajo maline, robide, agras in ribezelj. Če hočemo ohraniti to grmičevje kar se da rodno, moramo skrbeti, da ga pridno čistimo, da odstranjujemo slabe grme in obrezujemo kar ni zdravega na grmu. Pa tudi če grmi preveč rode, jih je treba obrezati, kajti izkušnje kažejo, da so grmi samo eno ali dve leti tako rodni, pozneje pa po navadi cel grm odmre. Pri malinah takoj ko obrode, odstranimo razne veje in vejice, pustimo pa glavne rodne veje in močnejše mladike. Malin na splošno ne obrezujemo in redčimo tako močno kot druge grmičje, ker imajo posebno končni popki največ življenjske sile.

Sadno drevje preživlja »modo«

Pred nekako 30 leti je bila v navadi kotlasta oblika, pozneje so prišli na piramido in še na nekatere druge oblike. Do katere meje naj bo redčeno sadno drevje? Prvi vejni venec naj ima le 3 do 4 veje, razen glavne veje-voditeljice. Prvi vejni venec je od tal nekako 120 cm visoko. Drugi vejni venec naj ima prav toliko vej. kakor prvi, naj pa bo od prvega oddaljen 150 cm ali še več. Te mere veljajo za visokodebelno drevje; za pritlikavo pa veljajo te-le mere: prvi vejni venec je od tal le 60 cm. Drugi vejni venec pa je od prvega na razdalji 80 cm. Več kot štirih vejnih vencev naj pa nizko drevje ne ima, ker bi deblo ne moglo nositi večjega števila teh vencev. Sadnemu drevju moramo pomagati pri rasti. Drevo naj bo na soncu. Pomagamo mu, da se veje pravilno vrste in imajo na drevesu pravilno lego 45 stopinj.

Drevesa je treba negovati

Drevesa dihajo z vsemi »organi«. Tako vsrkavajo zrak s koreninami, vejami, deblom, predvsem pa z listjem. Vsi ti organi pa morajo biti čisti. Deblo ne sme imeti nobenega mahu, ki bi oviralo dihanje, listje naj bo očiščeno prahu in umazanije, korenine naj ne bodo stlačene in prav tako ne zemlja steptana okrog debla. Za vse to mora skrbeti sadjar. Z mahom obrščene veje in deblo mora sadjar okrtačiti s posebno železno ščetko in strguljo. Lubje, za katerim je polno mrčesa, naj sadjar zdrgne z drevesa na posebno plahto in potem vse to skupaj zažge. Tako bo storil sadnemu drevju veliko dobrega. Ko je tako drevo očiščeno, ga je treba še zavarovati pred mrazom in raznimi sadnimi škodljivci. Deblo je treba namazati z apnom, ki mu je primešana ilovica ali kri.

V decembru mesecu je najprikladnejši čas za pridobivanje dobrih cepičev. Cepiče pa denemo v posebne zavojčke skupaj in jih damo v kleti v pesek. Tam ostanejo do časa ko jih uporabimo za cepljenje. Dobro je tudi če jih denemo v hladilnico. Tudi tam se dolgo drže in ne vzkale.

Mlada drevesa je treba že prvo leto obrezati, ne pa šele drugo, kajti drugo leto se zna zgoditi, da drevesa ne morejo preživeti vseh vej in da drevesce usahne, ker ne more proizvajati dovolj hrane. Že narava sama (prehrana) zahteva, da veje krajšamo. Krajšamo naj pa nikdar na jesen, ker se rane le nerade celijo in bi jim mraz znal silno škodovati. Pri obrezovanju pa moramo posebno paziti na popke. Tudi konkurenčne veje vodnice moramo takoj prvo leto odstraniti. Konkurenčne veje delajo tudi preveč sence, kar škoduje ostalim vejam. Tudi drevesne »roparje« moramo na starih drevesih takoj odstraniti.

Sadje je treba obrezovati na spomlad. Pri nas se mora brezumno redčenje za vsako ceno preprečiti. Obrezujejo naj le strokovnjaki, ki znajo svoj posel. Od redčenja je namreč vse odvisno in tudi letina. Poletno pinciranje je treba začeti okrog 15. maja. Če hočemo imeti tudi formirana drevesa lepa, moramo prav tako skrbeti za vse to, zakar pri sadnem drevju. Vedeti je pa treba, da čimbolj obrezujemo drevo, tem bolj gre potem to v les. Obrezovati je treba s pametjo, pa bomo kmalu vedeli ceniti sadno drevje in pa strokovno ravnanje z njim. Obrezovanje je velike gospodarske važnosti za nas, posebno zdaj, ko je sadje tako drago.

V treh vrstah...

Na Tržaški cesti je včeraj popoldne podrl nek avtomobilist Kristino Naglas. Naglasova pa k sreči ni dobila kakšnih hujših poškodb. Dobila je le nekatere notranje. Reševalci so jo prepeljali v bolnišnico.

Na Štajerskem bodo lahko tudi na praznik 26. decembra prebivalci jedli meso, ker je oblast odredila tako.

Mariborčani ne bodo odslej več dobivali jajca na mesne izkaznice, ampak jim bodo v ta namen izdane nove.

Tudi trboveljski rudarji so zadnjo nedeljo kaj slovesno proslavili svoj praznik sv. Barbare. Zbrali so se pred glavnim poslopjem družbe, kjer je bilo nanje naslovljenih več govorov. V kinodvorani je bila prirejena tudi posebna akademija. Ob tej priliki so bili posebno počaščeni tisti rudarji, ki že dolga leta opravljajo težko rudniško delo.

Nov gospodarski odbor za ribniški trg so izvolili v torek zvečer v posvetovalnici občinskega urada.

Včerajšnji ribji trg v Ljubljani je bil zelo slabo založen z morskimi ribami, kajti v Trstu je pred dnevi stopila v veljavo posebna uredba o izvozu morskih rib. Na prodaj je bilo le nekaj sladkovodnih rib.

V Jakopičevem paviljonu je razstava umetnikov Debenjaka, Jakca in Miheliča, ki ima vsak dan številne obiskovalce.

Novomeški cestni odbor je sklenil za 30% povečati doklade.

Šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko je odredil v posebni uredbi ureditev najemnin. Pri tem ima veliko važnost dejstvo ali so najeti prostori v starih ali novih prostorih.

Ptujska okrožna hranilnica je dobila novo podružnico v Račjem. Rajfajznovko pa bodo ustanovili pri Sv. Lovrencu na Pohorju.

V Ormožu so pred dnevi uprizorili nemško igro, ki je bila dobro obiskana.

Earl Derr Biggers 17

ČRNA KAMELA

Peto poglavje.

Neznanec s plaščem.

Precej dolgo je stal Chan negibno sredi sobe in držal v rokah drobceni košček papirja ter z mirnim obrazom skrival veletok misli, ki so se mu podile po glavi. Sredi sobe, v kateri je bilo polno ljudi, mu jo je nekdo zagodel, in sicer njemu, najznamenitejšemu detektivu honolulske policije.

Charlie Chan je tedaj pred sedmimi pričami izgubil svoj »ugled«. Čeprav je že toliko let živel na Havajskem otočju, vendar ni bil toliko vzhodnjaka, da ne bi občutil vse trpkosti in sramote zaradi tega dogodka.

Navzlic vsemu temu je takoj poskušal obvladati svoja čustva. V mladih letih se je učil, da je srd navaden strup, ki zamrači um. Svoj neskaljeni razum pa je najbolj nujno rabil v tej bitki, ki se je pred njim razvijala. Pred njim je bil nasprotnik, ki ni izbiral sredstev, da bi dobil svojo igro, temveč je bil povrh vsega tega še prebrisan in silno spreten pri svojem ravnanju. No, toliko boljše, je sam pri sebi govoril Charlie. Tako bo vsaj sloves in čast končne zmage mnogo večja. Zmagal bo, v to se je bil zaklel. Neznani storilec, ki je najprej umoril Dennyja Maya in potem, da bi prikril svojo skrivnost, tudi Shelah Fane, naj bi zdaj tudi njega položil na tla? Toda komisar Chan ne bo nikdar našel miru in utehe v svojem življenju, če mu to podjetje spodleti.

Tarneverro je gledal vanj s skoraj neprikritim razburjenjem: »Oprostite,« je rekel odrezano, »toda policija ima tukaj edina svojo pravico.«

Chan je potrdil. »Ta opomba je prav gotovo na mestu. Še nikoli doslej se mi v vsem življenju kaj takšnega ni primerilo. Toda vsem vam dajem častno besedo,« tedaj je s svojim pogledom počasi drsel od enega do drugega, »da bo tisti, ki je to storil, temeljito poplačal svoj račun. Danes nisem tako razpoložen in pripravljen, da bi napadalcu ponudil še drugo svoje lice.«

Vzel je iz žepa robec in ga pritisnil na lice, ki je bilo lahno opraskano. Rdeči madež na belem platnu mu je potrdil občutek, da je roka, ki ga je udarila, nosila prstan. Njegovo desno lice — udarec je prišel torej brškone od levice — je lahno krvavelo. Van Horn je nosil na svoji levici velik pečatni prstan. Na levici Willkyja Ballouja je odkril blesk lepega briljanta. Neopazno je iskal naprej, toda Martino, Bradshaw, Tarneverro in Jaynes niso nosili nobenega okraska na rokah.

Tarneverro je dvignil svoji roki. »Prosim, začnite mirno z menoj. Gotovo boste morali pri vsakomur, ki se v tej sobi nahaja, začeti s temeljito preiskavo.«

Charlie se je zasmejal. »Tako nesposoben pač nisem. Prav gotovo nima oseba, ki mi je trenutek prej posvetila vso svojo ljubeznivo pozornost, tistega pisma v svojih rokah. Razen tega pa vsa stvar nima posebno velikega pomena,« je končal.

Tarneverro je spustil svoji roki. Videlo se je, da se ni v celoti strinjal s Charliejem zaradi njegovega popustljivega ravnanja ob tej nadvse važni priliki. Toda Chan se ni prav nič menil zanjo. Detektiv je pregledal svetilko, katere vod je peljal po tleh k stikalu na steni. Stikalo je ležalo skoraj na tleh, tiho, pa vendar zgovorno dokazilo za lahkoto, s katero je storilec svoj naklep izvršil. Pritisk z nogo ob žico, kratek potegljaj in že se je zgodilo. Preprosto, res silno preprosto, toda nekdo je vendar znal nenavadno naglo najti ta izhod. Charlie je dal svetilko spet prižgati in je znova stopil nazaj v sredo sobe.

»Ne bomo izgubljali časa z brezupnim iskanjem izginulega pisma,« je pripomnil. »Predlagam, da bi se rajši malce pogovoril z navzočimi in bi morda iz njihovih ust slišali, s čim so bili danes zvečer dve minuti po osmi zaposleni.« Pomenljivo se je obrnil okrog sebe. »Vidim neke vrste obotavljanje. Kje naj začnem? Mr. Ballou, vaš obraz mi je najbolj poznan, in zato mi dovolite, da začnem pri vašem koncu. Ali bi hoteli na kratko označiti vaš odnošaj in odnošaj vaše gospe do te hiše?«

Milijonar ga je pogledal z vsem napuhom belca, ki je dolgo časa živel med nižjimi plemeni. »Zakaj naj bi to povedal?« je vprašal hladno.

»Nekdo je izvršil umor,« je ostro odgovoril Charlie. »Poznam vaš visoki položaj na tem otoku, pa vendar moram nujno prositi, da mi odgovorite na vprašanja. Ste pripravljeni na to?«

»Midva sva prišla danes zvečer sem kot gosta,« je rekel Ballou. »Midva sva — prav za prav sva bila stara prijatelja miss Fane.«

»Poznali ste jo že iz Hollywooda?«

»Da.«

»Miss Ballou je bila pred svojo poroko z vami igralka, ena izmed zvezd filmskega platna?«

Ballou se je razburil: »In če, kaj potem?«

»Zakaj tako nevljudno?« ga je karala njegova žena. »Res, gospod komisar, bila sem pri filmu in sem igrala pod imenom Rita Montaine. In če smem sama tako reči, sem bila precej znamenita.«

Chan se je priklonil. »Kako bi sicer moglo biti drugače spričo vaše dražesti, milostiva! Smem vprašati, kako dolgo ste že poročeni?«

»Ta mesec so minila tri leta,« je ljubeznivo odgovorila.

»Po vsej verjetnosti ste živeli v Hollywoodu prav do trenutka svoje poroke?«

»Da, seveda.«

»Ali se spominjate, ali je Mr. Ballou dolgo pred vajino poroko bival v Hollywoodu?«

Najvišje cene na trgu za prihodnji teden

Po dogovoru z zastopnicami konsumentov je mestni tržni urad spet predložil Visokemu komisariatu najvišje cene za tržno blago v Ljubljani za prihodnji teden ter jih je ta odobril.

Z odlokom Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od **ponedeljka 15. decembra zjutraj do nedelje 21. decembra zvečer.**

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Domači krompir na drobno 1.30 L; zeljnate glave na drobno izpod 10 kg 1 L; zeljnate glave na debelo 0.80; kislo zelje ljubljanskih zeljarjev z obrtnim listom na drobno 2.50; kmečko kislo zelje na drobno 2; repa na drobno izpod 10 kg 0.70; repa na debelo 0.50; kisla repa 2; rdeče zelje 1; ohrovt 1.50; cvetača 3.20; brstni ohrovt 5; koleraba 2; rumena koleraba 0.70; rdeča pesa 2; rdeči korenček brez zelenja 2.50; rumeno korenje na drobno 0.80; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.30; peteršilj 3; por 3; zelena 2.40; črna redkev 1.20; osnaženi hren 3; domača čebula 2; šalota 2; česenj, 25 glavic na kg, 4 L; otrebljena endivija 3.75; otrebljeni veliki motovilec 8; otrebljeni mali motovilec 12; domači, na njivi pridelani, otrebljeni radič (cikorija) 3; na toplem gnani radič 3.65 L; domači zeleni radič 3.65; mehka špinača 3; liter suhih bezgovih jagod 6; kilogram suhega šipka 8; kilogram letošnjega suhega lipovega cvetja 20 L; domača jabolka: I. kanadka, dolenjska voščenka, renete (Harbertova, šampanjska, landsberška, kaselska in Baumannova) 5 L; II. kosmači, zelenci, tafelčki, rožmarinčki, carjevič 4 L; domači orehi na drobno 11 L; orehova jedrca I. vrste 38, II. vrste 35 L. Kunci žive teže 10 L.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 6 na rumenem papirju.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na živilskih trgih na Vodnikovem in Pogačarjevem trgu ter v Mostah, temveč sploh pri vseh prodajalkah in prodajalcih v vsej mestni občini ljubljanski.

Zaradi zime so bile zvišane cene zelenjavi v popolnem sporazumu z zastopnicami ženskih organizacij. Pri razgovoru o cenah so bile navzoče predstavnice vseh ženskih organizacij, ki se teh sej udeležujejo.

Kakor je strogo prepovedano prodajanje blaga nad najvišjimi dopustnimi cenami, enako strogo je prepovedano tudi preplačevanje. Gospodinje so se morale že pri sodišču prepričati, da ta prepoved ni samo na papirju. S preplačevanjem dajejo gospodinje potuho verižništvu in takim, ki zadržujejo blago z namenom, da bi mu zvišali cene. Gospodinje in kupovalke naj same pomagajo pri nadzorovanju najvišjih cen ter podpirajo uradne organe v boju proti draginji, predvsem naj pa v splošno korist pomagajo preganjati verižništvo in izkoriščanje prebivalstva.

Najvišje cene za sir

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil naslednje najvišje prodajne cene za sir: na debelo (prva številka) in na drobno (druga številka):

grana tipico 1939 27.20—31.50, grana tipico 1940 24.75—28.80, Emental in Sbrinz 17.95—20.30, Asiago 15.75—17.70, Fontina 18.25—20.60, Provolone 16.60—18.20, Mozzarella 15.35—17.60, Belpaese in Italico 15.15—18.50, Gorgonzola 23—27.50, Taleggio 14.60—16.70, Quartirolo 14.10—16.20, Fusi (Roma, Erbo, Blu itd.) 18.40—21 in Pecorino Roma 21.05—24 lir za kilogram.

V ceni na debelo ni všteta trošarina, cene s erazumejo franko skladišče trgovca na debelo. V ceni na drobno je všteta trošarina, cene se razumejo franko prodajalna trgovca na drobno.

Navedene cene morajo biti nabite v prodajalnicah na občinstvu dobro vidnem mestu.

Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene nego so označene v teh določbah, vsako zvišanje cen pa mora prej odobriti Visoki komisariat. Kršitelji naredbe se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 12. marca 1941. Objavljena je naredba v Službenem listu z dne 10. decembra in je tega dne stopila v veljavo.

Lastre di quarzite
per pavimenti, rivestimenti. Cercansi rappresentanti introdotti presso Ingegneri, Architetti, Costruttori edili.

Kremenaste plošče
za tlakovanje in obloge. Iščemo zastopnike vpeljane pri inženirjih arhitektih in stavbenikih

VASSALLO CAPELLO — BOVES (Cuneo)

PACCHI POSTALI URGENTI
NUJNI POŠTNI PAKETI

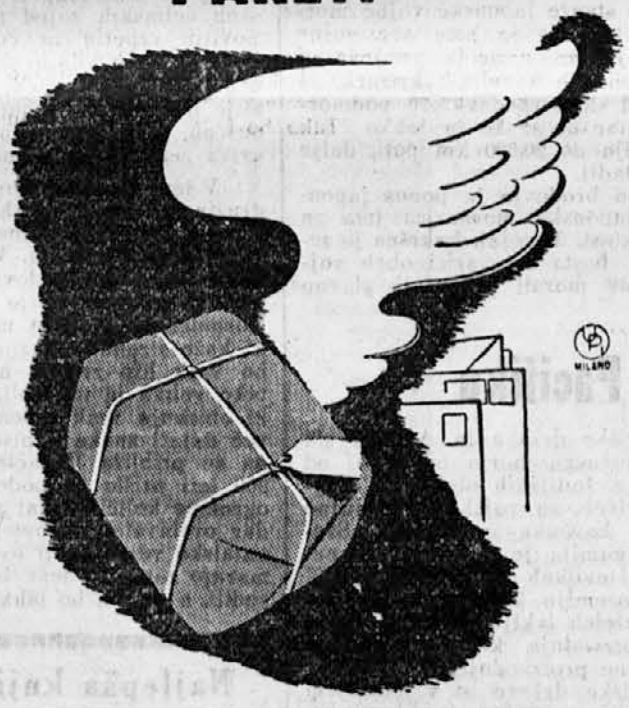

giungono a destinazione contemporaneamente alle corrispondenze per espresso impostate nello stesso giorno ed alla stessa ora. Sono accettati da e per tutte le località del Regno e delle Colonie italiane. Hanno corso coi treni diretti e direttissimi. Sono recapitati a domicilio per espresso subito dopo l'arrivo a destinazione.

dospejo na naslov ob istem času kakor ekspresna pisma oddana na pošti istega dne in ob isti uri. Sprejemajo jih v vseh krajih in za vse kraje Kraljevine Italije in kolonij. Potujejo z direktnimi in pospešenimi brzovlaki. Na dom so dostavljeni najhitreje, takoj ko dospejo na namenjeno postajo.

Predpisi za izkoriščanje maščob iz kosti in živalskih odpadkov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in

smatrajoč za potrebno in nujno, da se uredi ukoriščanje maščob iz kosti in drugih živalskih odpadkov,

odreja:

Člen 1. Akcijska družba za kemično industrijo v Ljubljani se pooblašča za pridobivanje maščob iz kosti, rogov, parkljev, kožne mezdre in iz drugih živalskih odpadkov vobče.

Člen 2. Zaloge maščob iz kosti in iz živalskih odpadkov vobče, kakor tudi zaloge kosti pri družbi iz 1. člena, na dan, ko stopi ta naredba v veljavo, se morajo prijaviti v treh dneh Visokemu komisariatu.

Zaloge teh maščob kakor tudi vseh maščob, pridobljenih po členu 1., so pod zaporo na razpolago Visokemu komisariatu, ki odredi njih predajo napravam za razkol (razmiljenje), katere določi sam.

Člen 3. Zgoraj imenovana družba mora voditi prejemno knjigo za zbrano surovo blago, za predelane in za pridobljene maščobe ter oddajo knjigo za količine maščob, predane napravam za razkol. Držati se mora nadalje vseh tehničnih in upravnih predpisov, ki jih izda Visoki komisariat.

Člen 4. Maščobne kisline, dobljene pri razkolu, se odkažejo po razdelilnem načrtu, ki ga sestavi Zbornica za trgovino in industrijo in odobri Visoki komisariat, napravam v Ljubljanski pokrajini, ki predelujejo take kisline.

Člen 5. Kosti, rogovi, parklji in mezdra, namenjeni za prodajo, se morajo oddati neposredno Akcijski družbi za kemično industrijo v Ljubljani ali njenim za to pooblaščenim poverjenikom.

Člen 6. Vsakršna pogodbena zaveza o kakršni koli odsvojitvi ali oddaji maščob iz kosti, dalje kosti, rogov, parkljev in mezdre, velja za razveljavljeno na dan, ko stopi ta naredba v veljavo.

Člen 7. Cene za oddajo proizvodov iz te naredbe določi Visoki komisariat.

Člen 8. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do šestih mesecev. Poleg tega se odredi zaplemba blaga.

Člen 9. Ta naredba, ki razveljavlja vse nasprotne ali z njo nezdružljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 8. decembra 1941-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

S Hrvaškega

Hrvaška država bo v najkrajšem času poskrbela za vse tiste, ki so v zadnji vojni izgubili zdravje in bili kakor koli poškodovani, da ne morejo opravljati dela. Za te invalide bo skrbela država, ki se bo izkazala hvaležno za vse tisto, kar so ji nudili zvesti pristaši. Načrt invalidskega zakona je že v razpravi. V Crikvenici na morju se bodo najbolj bolni mogli zdraviti v posebnem zdravilišču.

Ob priliki konca svečanosti, ki so bile prirejene zadnjo soboto in nedeljo v Zagrebu, je imel velik govor tudi general Vilko Begič, ki je med drugim tudi dejal: Naš dalekovidni poglavnik je dejal, ko se je vrnih v osvobojeno domovino: Nisem prišel, da bi vladal, ampak delal. — On nam mora biti torej za zgled kako je treba delati. — Za bodočnost hrvaškega naroda pa je omenjeni general dejal: Stisniti moramo zobe, stisniti lakte, tesneje pritegniti hlačni jermen, pljuniti v roke in iti naprej.

V Banji Luki je bil te dni odprt živinozdravniški zavod, ki bo imel gotovo veliko nalogo pri reji živine v Hrvaški Krajini.

Zagrebški bolgarski visokošolci so te dni svečano proslavili rojstni dan sv. Klementa Ohridskega, ki je bil prvi osnovatelj bolgarskega vseučilišča.

Zadnjo nedeljo je imelo zagrebško Cecilijino društvo svoj letni občni zbor. Za novega predsednika je bil izvoljen stolni kanonik Krešimir Pečjak. Cecilijino društvo bo v bodoče posebno skrbelo za cerkveno glasbo na ozemlju hrvaške države.

V Zagrebu so zbrali meščani, potem ko so hodili pod slavolokom na Jelačičevem trgu, nad 400.000 kun za zimsko pomoč.

Knjige »Slovenčeve knjižnice« v vsako hišo! Vsaka knjiga stane le 5 lir. Za božič bosta izšli dve knjigi istočasno.

Koledar

Danes, sobota, 13. decembra: Lucija, d. m.
Nedelja, 14. decembra: 3. adv., Spir.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška 48.

Mestno zdravniško službo bo opravljal od sobote od 20 do ponedeljko do 8 mestni višji zdravnik dr. Ciber Fran, Štefanova ulica (prej Srbska) št. 7, telefon 36-41.

Mladinsko opereto »Pevčka s planin« bodo ponovno izvajali v Frančiškanski dvorani rakovniški mladinci jutri ob 3 popoldan. Oba mala pevčka s svojo prikupno pesmijo, župan z zborom svojih vaščanov in celokupno bojno silo so si pridobili na praznik Brezmadežne na mah naklonjenost vseh obiskovalcev in poslušalcev. Pridite za kratek čas v to družbo in tudi Vas bodo te melodije očarale. Ne pozabite s seboj pripeljati Vaših najmlajših, da si bodo poleg zabave in užitka nabrali tudi nekaj zlatih naukov za življenje. Vstopnice dobite danes v trgovini Sfiligoj, Frančiškanska ulica, jutri od 10 naprej pa pri blagajni.

Vrsto naših koncertnih pianistov je pomnožila odlična absolventka mojstrske šole praškega konservatorija gospa Mila Dernovškova. Rodom je Čehinja, kjer so imeli njeni stariši v Dvoru Kralovem svojo klavirsko šolo. Pri njih je dobila prvi klavirski pouk, katerega je potem nadaljevala 6 let na srednji glasbeni šoli praškega konservatorija in zatem dve in pol leti na mojstrski šoli pri prof. Karlu Hoffemeistru. Bila je ena najodličnejših klavirskih gojenk praške mojstrske šole, kar dokazuje tudi to, da je ob koncu svojih študij prejela posebno nagrado, dragocen Ehrbarjev klavir. Gospa Dernovškova je ponovno javno nastopila v Pragi in na Češkem sploh, pri nas pa prvič v Novem mestu, kjer se je najprvo naselila. Sedaj deluje gospa Dernovškova kot profesorica klavirja na šoli Glasbene Matice ljubljanske. Na svojem prvem koncertu v Ljubljani bo izvajala Beethovnove Variacije v e-molu, Viteslava Novaka Pesmi zimske noči, in Kaanove Fantazije na motive iz Smetanove Moja domovina. Na tem koncertu bo sodelovala tudi operna pevka sopranistka Ljudmila Polajnarjeva. Koncert bo v ponedeljek, dne 15. t. m., ob pol 7 zvečer v Mali filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Šolske škatlje - risalne bloke - risalno orodje
kupite najceneje
v Ljudski knjigarni in pri Ničmanu

Zadnji dan za reklamacije živilskih nakaznic je današnja sobota, 13. decembra. Kdor je torej dobil premalo živilskih nakaznic ali pa sploh še ni dobil živilske karte, naj gotovo današnjo soboto pride ponjo v mestni preskrbovalni urad v Mestnem domu od 8 do 15. V ponedeljek mora namreč mestni preskrbovalni urad pričeti že s pisanjem živilskih nakaznic za prihodnji mesec ter bi ljudje z reklamacijami poslovanje tako motili in zavlačevali, da bi prebivalstvo dobilo živilske nakaznice za januar prepozno. Zaradi splošnosti je torej popolnoma nemogoče delati izjeme, ker bi zaradi površnosti in malomarnosti zamudnikov imelo škodo vse drugo disciplinirano prebivalstvo. Pač pa bo mestni preskrbovalni urad tudi še prihodnji teden zamenjaval navadne živilske nakaznice za karte za ročne in težke delavce ali narobe.

Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije vabi starše učencev VI. a in VIII. b razreda na sestanek, ki bo v nedeljo 14. t. m. ob 10 v risalnici.

Ljubljansko gledališče

Drama

Sobota, 13. decembra, ob 17.30: »Bog z vami, mlada leta!« Red B.

Nedelja, 14. decembra, ob 14: »Mali lord«. Izven. Mladinska predstava. Zelo znižane cene.

Ponedeljek, 15. decembra: Zaprto.

Opera

Sobota, 13. decembra, ob 17: »Rigoletto«. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 14. decembra, ob 10.30: »Desetnica«. Mladinska igra. Izven. Zelo znižane cene; ob 15: »Seviljski brivec«. Izven. Zelo znižane cene.

Sprememba repertoarja v Operi. Ker sta gdč. Heybalova in Ivančičeva oboleli, je morala Opera spremeniti svoj sobotni in nedeljski repertoar. V soboto bo ob 17 Verdijeva opera »Rigoletto« z g. Primožičem v naslovni partiji. V nedeljo dopoldne ob 10.30 uprizori Opera mladinsko opereto »Desetnica« po zelo znižanih cenah, popoldne ob 15 pa opero »Seviljski brivec«. Zanimivost pri tej predstavi bo nastop gdčne. Kseniie Kušejeve v partiji Rosine. Gdčna. Kušejeva je v tej partiji že konec lanske sezone dosegla največji uspeh. Obisk popoldanske operne predstave priporočamo predvsem občinstvu iz okolice, ki ima po predstavi še ugodne zveze z vlaki.

Igor Zagrenjen: 85

Zavetje v pečevju

Nad njimi pa se razpenja zamolklo plavo nebo, tako temnó plavo kakor zaspančkov cvet.

Spodaj se po jarkih svetijo snežišča še zmerom globoko dol. Videti pa je oddaleč že precej rjavih kopnin po travnatih hrbtéh. Še bolj spodaj pa so gozdovi — in, ali ne vidiš tamle Belce? Bistra voda se bliska kakor srebro, čisto majhen konček je lahko vidiš.

Le kako lep dan je to!

Jutri pa — nemara, da ne bo nič grši — pa, le ti vedi prav zagotovo, če boš še živ!«

»Možje, kar ima kdo s sabo — zdajle bo čas, da se malo otéšča!« se oglasi Lukec.

Malhe in bisage odvežejo, prav dobro jim gre jed v slast, kaj pa tudi ne bi, saj so že od ranega jutra na nogah!

Po kosilu še nekaj časa posede, ampak zdaj že ni več tako fletno. Mrzel veter zabrije, strupeno je bridek — pa maja meseca!

Končno se spet dvignejo, ko tako ukaže Lukec in premraženi že kar skraja povzamejo življi korak.

Med potjo se razve, da je bil Kertuc odjahal kar naprej v Suhi laz. Tam si bo vse ogledal in pripravil, da kadar pridejo ne bo treba velike steke in izpraševanja.

Zdaj se spuščajo po mokrem, ilnatem svetu. Tod je vse pokrito z vijoličastim žafranom in rožnatim pasjim zobom.

Še niže doli, ko so že spet na ravnem, pa marsikaterikrat zagledajo ob poti prelepi čeveljc. Ta in oni si tudi utrga volčin in ga poduha. Kako otročji že nismo postali! Pa se res vidi, da smo bili dolgo v sami pečini, ko si spet na ravnem, te razveseli že vsaka majhna reč, še taka, da je prej od otročjih let niti za mar ne bi bil vzel nikoli.

Sonce gre zmerom niže po nebu na zahodno plat, tja, kjer ima pri morju svoj zlati grad. Tako mila postaja svetloba, iz ure v uro bolj resna, lepše rumena!

V vrhovih borovja in smrek šumi veter, ki se je bil zbudil kakor se skoraj zmerom pred večerom po takih-le dolinah spomladanski čas.

Zmerom daljše sence legajo čez pot in lezejo v breg nad njo. Zdaj se pa že zares napravlja k večeru.

Gorki, mili dan se poslavlja, po dolini gor potegne mrzlejši veter, čeprav se huli od juga, s širokega, spomladanskega polja tam daleč zunaj pod gorami.

Še enkrat moraio kvišku.

Zdaj hodijo že čisto v senci. Hrib nad njimi jim zakriva toneče sonce.

Na vrhu pa jim pozlati spehane obraze.

Še tja dol, pa še malo vkreber.

Čisto razločno se že vidi Suhi laz.

Tako, vidiš, pa smo le prišli!

Globoko v grapo se spuste Iz struge udarja hlad, razpenjene vodé šume, kalné so od snežnice. Nad Bistrico se že motajo v večernem somraku tenke, premražene meglice.

Po skalah preskakujejo, ko se pode drug za drugim na oni breg.

Še malo v hrib — na vrhu pa se že odpre pogled.

Spodaj leži vas, na holmu nad njo pa se v prvem mraku pod gozdovi bledo sveti cerkvica. Urno jih Lukec povede do hiš.

*

»Ali kaj vidiš?« zasika odspodaj iz teme črna postava.

Kakor bi se bil veter kaj spomnil, se sliši.

»Jernač, si ti?« sikne podobno zgornji nazaj dol.

»Ne, jaz, Mihór, kaj me ne poznaš po glasu?«

Spodnji, tisti, ki drži Jernača na ramah, sprašuje.

Lojtrice sta si napravila tista dva spodaj. Mihór, najmočnejši, je bil pomagal najprej Jernaču na rame, potlej pa je s trdno roko podprl še Gamsa, da se je ob gladkem zidu pretišťal na Jernačeva ramena. Od tam naprej — otročja reč! Napušč je zagrabil, zabingljal, se podrgnil s koleni ob steno, hrestnil s čevlji, na desni zagrabil, na eni sami roki viseč kavelj, kamor se je upiral stari, lasati trs, sredinec je skozi prvi členek vtaknil vanj — in že se je potegnil z obema kolenoma na napušč. Nad njim je bil zid predeljen na toliko pa toliko z regami. Kakor po ravnem je hitro lezel kvišku, da sta kar strmela onadva, ki sta ostala pod njim že kjé spodaj!

Tri je plašče slone tam ob zidu, lepó eden zraven drugega, tja pogleda Mihór. Pošteno ga že bolé ramena. Da bi te zlodej, ta suha žverca, Jernač, preteto je kitast in težkih kosti!

Še enkrat pokličeta.

»Gams! Ali kaj vidiš?«

To mora pa že biti zaverovan, da jima ne odgovori!

»Mir dajta!« sikne zdaj Gams zviška. »Tiho bodita!«

Potem pa kar na vsem lepem začne lesti nazaj dol, tako naglo in hrupno, da se oba ustrašita.

»Ali boš držal?« vpraša Gams potihem dol, preden stopi Jernaču na ramo, že ko se ga dotika s kapico.

»Veš, da bom!« odgovorita oba hkrati. Zdaj se Gams spusti Jernaču za tilnik.

»Ven se nagni s hrbtom!« mu zagode nejevoljno.

Obe nogi vzdigne, kdo ve, kako je bil to napravil, malo je bil pomahal prej žnjima, to je že res — in že začuti Jernač, ko se mu z životom in z rokama poripsa po hrbtu dol v prazno.

»Tõp!« zamolklo napravi spodaj v travi, ko obstane.

»Brž dol, Jernač!« šepne drugemu nad sabo. »Pa brez obiranja za menoj, kar tjale za Prodnikovo štalo!«

Hitro poberejo plašče in stekó tjačez.

Potuhnejo se ob zidu, dosti je temá, čeprav vesla čez prazno, s prav redkimi in neveselimi zvezdami pokrito nebo spomladanski mesec.

Ko se tako potuhujejo ob zidu pri štali, brž oko najde do sneženih gorá. Spé, oblakom so podobne, ne skalam. Medlo rožnate so, morda se jim kaj sanja. Kakor da jih ne bi bilo zares. Spredaj, na trati, ven iz sence, pa mesec, svetió je kakor podnevi.

»Ogorelec je, in žnjim Komar!« šepne zdaj Gams. »Lukec je prav izvohal!«

»Čez Lukca ga pa ni!« pravi tako tiho odvrne Jernač.

»Lukec je Lukec!« zadrnmlja Mihór, vesel, da so nekaj opravili. Skraja se mu je zdelo, da ne bo nič. Prav pošteno so ga bile bolele noge, da je kar klel, češ, za prazne marnje nas gonijo.

Dolgo tako stoje. Lepa je noč, ko je mesec tako bister, ampak kaj, mraz le pride človeku do živega.

Mihór že začenja gosti: »Saj jih ne bo!«

Andrejčkov Jože:

Žalost in veselje

Roman v slikah

Risal Jože Beranek ═══ Besedilo priredil Mirko Javornik

244.

... Ko so me potegnili na barko, sem videl, da sem med morskimi razbojniki. Ker sem znal tuje jezike, me je njihov poglavar vzel za tolmača. Dali so mi ime Rašet, pravo moje ime pa je Lavrencij Saturni. Navadil sem se počasi življenja med razbojniki in bi ga ne bil nikdar pustil, če bi ne bilo šlo zate, Aleš, ki te imam rad kakor oče.«

Aleš je bil do solz ganjen in je starega dobrega človeka iz hvaležnosti prisrčno objel, rekoč:

245.

»Moj dobrotnik! Ne, vi niste zdaj več samo moj nesrečni tovariš, temveč oče. Saj vas smem tako imenovati?«

»Naj bo, če tako hočeš,« je dejal starček in se smehljal. »Po naključju sva se sešla. Ti nimaš očeta, jaz pa sina ne.«

Dolgo sta še govorila. Lavrencij je Alešu povedal, da piše obširno delo z naslovom »Človeška usoda«. Potem ga je Aleš preprosil, da je zlezel v šotor počivat, sam pa je čul in popravljal ogenj do zore.

246.

Lavrencij ni mogel spati. Nekaj ga je moralo skrbeti, zakaj že pred zarjo je prilezel izpod šotora. Pokazal je na zvezde ter rekel Alešu, da bo treba odriniti, ker se že malo dani in ker je v jutranjem hladu najprijetneje romati. »Prav nič še ne veva, kje sva. Morava torej čimprej priti do ljudi. Naročam ti pa: bodi pogumen in brez strahu povsod, naj se zgodi, kar hoče, zakaj samo to naju more rešiti. Kdo ve, med kakšne ljudi bova še vse prišla!«

Sedanja moč japonskega vojnega brodovja

10 prenovljenih in štiri nove bojne ladje, 8 letalonosilk, 9 velikih in 24 malih križark, nad 100 torpedovk in 70 podmornic

Za sedanji čas zelo primeren članek prinaša v eni svojih zadnjih številk italijanski časopis »L'Avvenire d'Italia« in v njem o moči japonske mornarice piše med drugim sledeče:

Zgodovina sodobno zgrajenega japonskega vojnega brodovja je razmeroma še zelo kratka. Kljub temu, da je Japonska pomorska država, je imela leta 1897 še samo 59.000 ton ladjevja, pa še to je treba pripisovati precejšnjemu razvoju, ki ga je japonska mornarica doživela v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja. Vedno bolj pa je Japonska prihajala do prepričanja, da se more razmahniti in razširiti svoja posestva izven domovine samo na ta način, če čimbolj okrepi vojno brodovje in z druge narode, zlasti pa še Kitajce, čimbolj odrine od obal vzhodne Azije. To se je v sedanji dolgoletni vojni počasi tudi začelo uresničevati.

Leta 1904 je Japonska imela že 260.000 ton brodovja. Uspehi tega mornariškega napredka so se kaj kmalu pokazali, deloma že naslednje leto v japonsko-ruski vojni. Rusko brodovje, ki je priplulo iz Baltika, je uničil admiral Togo, poleg tega pa je tedaj 80.000 ton ruskega brodovja zamenjalo rusko zastavo z japonsko.

Ob začetku washingtonske konference je Japonska imela 770.000 ton brodovja. Sporazum med Ameriko, Anglijo in Japonsko je potem določil, da mora biti pomorska sila omenjenih treh držav v razmerju 5:5:3, na londonski konferenci pa so to razmerje spremenili v 10:10:7.

Na svetu tretja, na Tihem oceanu prva

Danes je japonsko brodovje po moči tretje na svetu, na Tihem oceanu pa se nobena druga država v tem oziru ne more kosati, kajti Združene ameriške države, ki imajo sicer številnejše brodovje, so morale te svoje velike pomorske sile porazdeliti na dva oceana, na Atlantsko in Tiho morje, angleški imperij, ki se mu je pridružilo tudi kolonialno holandsko ladjevje, pa tudi le deloma lahko pošilja svoje brodovje na Daljni vzhod in na Tihi ocean. Poleg tega pa Japonska razpolaga tudi z najboljšimi pomorskimi oporišči, ki so posejana od Kurulskih otokov do zaliva ob Indokini. Nevarnost, ki jo predstavlja trdnjava Hongkong, je bila predmet številnih teoretičnih razprav strokovnjakov v pomorskem vojskovanju. Pomorsko oporišče izgubi tri četrtine na svojem pomenu, če nima primernega brodovja v svojo razbremenitev in če nima možnosti za razvoj na vse strani. Če vzamemo za primer Hongkong, se je angleško brodovje zdaj umaknilo proti Singapuru, japonska zasedba Kantona, otoka Hainana in Tonkinškega zaliva pa je omogočila razmeroma s precejšnjo lahkoto uvesti tesno zaporo angleške utrdbe.

Danes ima Japonska

283 vojnih ladij

od katerih je zlasti pomembnih deset bojnih ladij, in sicer: štiri 29.500 tonskih ladij vrste »Hongo«, ki so jih spustili v morje že leta 1917 ter jih pred nedavnim prenovili; dve 29.330 tonski ladji vrste »Huso«, od katerih so prvo spustili v morje l. 1913, drugo pa 1915, obe pa prenovili leta 1933; še dve drugi ladji vrste »Hise«, ki imata prav takšne značilnosti; oklepnici »Nagato« in »Matu«, ki so ju zgradili po prejšnji svetovni vojni, prenovili pa leta 1936. Imata po 32.000 ton.

Končno so leta 1938, torej tedaj, ko se je Japonska zavila v molk glede graditve svojih ladij, začeli Japonci delati štiri 40.000 tonske ladje vrste »Shimushio«. To so oklepnice, ki so jih oborožili s topovi kalibra 406 in 457 milimetrov.

Poleg bojnih ladij imajo Japonci tudi močno brodovje letalonosilk. Njih je osem, in sicer: 17.470 tonska »Hosho«, na kateri je prostora za 26 letal, 20.900 tonska »Akagi« s 60 letali, 26.900 tonska »Kaga« z 80 letali, 7100 tonska »Rynio« s 24 letali, 10.250 tonski »Soryn« in »Hiryn«, vsaka z 80 letali ter končno 14.000 tonski ladji letalonosilki »Koryn« in »Shokaku«.

Takšno je bilo stanje japonske vojne mornarice leta 1938, toda to še niso vse vojne ladje, ki jih je Japonska imela pred tremi leti. Prišteti je treba še 9 velikih križark, 24 malih križark, nad sto torpedovk, 70 podmornic, ki so skoraj vse oceanske in lahko čisto samostojno prevozijo do 30.000 km poti, dalje nad sto pomožnih ladij.

Vse to mogočno brodovje je ponos japonskega cesarstva. Japonska mornarica ima za seboj slavno preteklost. V vojni, kakršna je sedanja na Pacifiku, bosta mornarici obeh vojskujočih se taborov morali prenašati glavno težo boja.

Pomorska zapora in vojna na Pacifiku

Pod gornjim naslovom prinaša »La Stampa« zanimiv članek, v katerem se bavi z vprašanjem japonskih petrolejskih zalog oziroma s tem, če more škodovati Japonski orožje pomorske zapore, na katerega računajo njene nasprotnice v sedanjem spopadu na prostranem tihomorskem področju. Med drugim piše:

Česa vendar tako zelo »primanjkuje« japonski vojni sili? Morda petroleja, ki ga ima na razpolago milijon ton na leto in še kakšna dva milijona ton sintetičnega bencina poleg velikih zalog, ki si jih je bila naredila. Toda Japonci so se že izkrcali na Borneu in če se jim posreči otok zasesti, je vprašanje petroleja v veliki meri rešeno. Borneo in Sumatra sta dve veliki petrolejski središči otoške Indije, ki je lani proizvedla 8.5 milijona ton petroleja.

Združene ameriške države in Anglija sta odvisni od dežel južnega morja ter zlasti od Malajskega polotoka, Indijskih otokov in Ceylona, kar se tiče dveh, za vojskovanje nujno potrebnih surovin: kavčuka in kositra. Svetovna proizvodnja gumija je v letu 1941 znašala v približnih številkah milijon ton. 90% so ga pridelali na ozemlju, kjer so Japonci začeli boj. V istih deželah (vključno Indokina in Tajska) znaša proizvodnja kositra približno 70% celotne svetovne proizvodnje.

Združene ameriške države so v letošnjem letu porabile približno 800.000 ton kavčuka, razpolagajo pa s 500.000 tonami prejšnjih zalog. Vse to bi jim zadostovalo približno za pol leta. Odkod neki bodo dobivali Amerikanci in Angleži gumi, če izgube pomorsko vojno na Daljnem vzhodu? — zaključuje svoja izvajanja člankar v turinski »Stampi«.

48 stopinj pod ničlo!

Siloviti snežni zameti divjajo že nekaj dni na Laponskem. Povzročili so veliko škode. Ponekod so snežni zameti tako visoki, da so posamezna naselja popolnoma odrezana drugo od drugega. Zato je na mnogih krajih onemogočen tudi vsak promet. Toplomer kaže 48 stopinj pod ničlo!

Naravni »Damoklejev meč« nad pokrajino norveških ribičev

Prvi veliki fjord, ki se odpira z juga na oceanski obali Skandinavskega polotoka je znani fjord Hardanger. Ta je najznamenitejši vseh celinskih zajed na Norveškem, poln členovitih vzpetin in čudovitih naravnih lepot. Orjaški krog silnih skal se vzpenja navpično nad penečim valovjem in se tako močno razlikuje od otožnih in mirnih notranjih kotlin in puščob, tako imenovanih »fjeldov«, ki jih pokriva zelenkasta ledena skorja.

V tem fjordu prebiva približno 400 ribiških družin v lesenih kočah, ki so prav lično okrašene in ždijo kot v gnezdu na robu fjorda. Vas se imenuje Hornelen. V njej ni nič, kar bi mikalo oko, razen čudovito lepe cerkve in strahotnih skal, ki visijo nad njeno glavo. Nad Hornelenom je 1200 m visoka kamnita stena, ki kaže strahotno razpoko in je na tem, da se bo vsak hip zrušila nad vasjo. Nevarnost je tako velika in tako blizu, da si majhni parnik, ki obiskuje vsak teden vas Hornelen, ne upa več dajati znaka s piščalko, kadar je na tem, da se približa Hornelenu. Čeprav je že pred 200 leti prišlo do podobne strahote, ko so se ogromne količine skal zvalile v nižavo, so vendar prebivalci Hornelena docela mirni in orientalsko vdani svoji usodi. Za nobeno ceno ne marajo zapustiti lepe bele vasi, v kateri so se rodili, a ki jim bo lahko vsak hip skupen grob.

Najlepša knjiga za mlade in stare so »Pravljice« Božene Nemcove. — Dobite jih v vseh trafikah in knjigarnah po 5 lir.

13

DOBRI STARI ČASI

»Lepa. Ima lepa benečanska tla, poslikane strope, počivalnike in preproge, klavir, v jedilnici so stene pokrite s slikami, da je res krasno.«

»In višji inženir?«

»Višji inženir je dober človek, veder, še po starem kopitu. Podoben je meni, samo malo starejši je. Sicer pa je malo tukaj. Štirinajst dni v tem letnem času, štirinajst dni spomladi in kak kratek obisk med letom. Inženir Ribera je zadovoljen, če ima svoj mir in počitek, skodelico mleka zjutraj in skodelico mleka zvečer, kozarec modenskega vina pri kosilu, tarok in milanski dnevnik. Sicer pa, da se vrnemo k bradi gospoda Maironija, je še nekaj hujšega. Zvedel sem včeraj, da je vsadil jasmin v leseno, rdeče popleskano posodo.«

Komisar, pameten mož, ki je bil v srcu morda nebrižen do vsake barve razen barve svojega obraža in svojega jezika, si vendar ni mogel kaj, da ne bi zmignil z ramami. Potem pa je naglo vprašal:

»Ali cvete?«

»Ne vem, bom vprašal ženo.«

»Koga, ženo? Ali zahaja vaša žena v Maironijevo hišo?«

»Da, včasih gre tja.«

Zerboli je zapičil svoja zaničljiva očesca v Bianconijev obraz in je razločno vprašal:

»Ali ima kaj dobička, če hodi tja, ali ne?«

»Kje! Dobiček! Kakor je! Domišlja si, da gre tja kot prijateljica gospe Luize, zaradi rož, zaradi kakega dela, da malo poklepeta, saj veste, ženske pač. Jaz izvlečem potem iz tega...«

»Kako je, kako je?« je zaklicala v narečju gospa Pepina Bianconijeva, ki je vstopila s kavo, vsa smehljajoča se. »Gospod komisar! Kako me veseli, da vas vidim! Kava sicer ni najboljša, četudi je prve vrste. Najhujše je to, da je v Luganu sploh ne moremo kupiti!«

»Te-te-te-te-te!« je osorno rekel mož.

»Ej, vraga! Saj sem rekla samo za šalo. Vi že razumete, kaj ne, gospod komisar! Ta nevljudni človek pa noče nikdar razumeti! Jaz ne pijem kave, to si lahko mislite! Kvečjemu slezov čaj, ker se mi vrti v glavi.«

»Ne klepetaj toliko, ne klepetaj toliko!« jo je ustavil mož. Komisar je odložil prazno skodelico in rekel gostoljubni gospe, da bo šel potem gledat njene rože. Ta vljudnost pa je bila prav taka, kakor če vrže kdo v kavarni denar na podstavek tako, da zazveni, češ, naj ga natakar vzame in naj izgine.

Gospa Pepina je razumela. Poleg tega so jo prestrašili še grozeči in divji pogledi njenega Carlascia, in jo je kaj brž popihala.

»Glejte, glejte!« je govoril komisar, si pokril čelo in pritisnil levico na sence. »Oh!« je zaklical nenadno, ko se je zavedel. »Slišite, še to sem hotel zvedeti, ali je inženir Ribera zdaj v Orii?«

»Ni ga, a mislim, da bo v nekaj dneh prišel.«

»Ali inženir Ribera dosti izda za te Maironijeve?«

»Gotovo da dosti izda. Ne verjamem, da bi imel don Franco iz svojega več ko tri dvajsetice na dan. Ona pa...« Carinik si je pihnil na dlan. »Razumete torej. Imajo deklo. Potem je otrok, star kaki dve leti in treba je pestunje, ki ga varuje. Naročajo rože, knjige, note in vrag vedi kaj še. Zvečer igrajo tarok in pijejo vino. Zato pa je treba denarja, saj me razumete!«

Komisar je malo premišljal. S temnim obrazom in z očmi, uprtimi v strop, je začel potem razlagati, besede so bile brez zveze, da so se zdele kakor odlomki iz prerokovanja. Dejal je, da bi moral inženir Ribera boljše vplivati na svojega nečaka. Saj je c. kr. uradnik, ki je bil šele pred kratkim odlikovan od c. kr. vlade s povišanjem v službi »in loco«. Potem je z novimi vprašanji in novimi opazkami, ki so se nanašale posebno na sedanje inženirjeve slabosti, dopovedal Bianconiju, da se mora obrniti njegova očetovska pozornost posebno skrivno in previdno na c. kr. tovariša. In če bi bilo potrebno, mora predstojništvu tudi pojasniti popustljivost, ki bi bile sramotne. Nazadnje ga je vprašal, če ne ve, da prihajata odvetnik V. iz Varenne in še nekdo drugi iz Lovena pogostokrat na obisk k Maironovim. Carinik je to vedel. Vedel je od Pepine, toda da prihajajo zaradi godbe.

»Ne verujem!« je zaklical komisar hitro in nenavadno ostro. »Ali vaša žena nič ne razume? Tako se da voditi za nos, dragi Bianconi. To sta dva človeka, ki bi prav dobro spadala v Kufstein. Morete se boljše poučiti. Poučite sebe in potem mene. Zdaj pa pojdiva na vrt. Še to! Kadar bo prišlo kaj iz Lugana za grofico Maironijevo...«

Zerboli je končal z gibom vljudne širokosrčnosti in stopal proti vrtu. Ovčarski pes je nekam leno šel za njima.

Našla sta gospo Pepino, ko je zalivala rože s pomočjo malega dečka. Komisar je ogledoval, občudoval in našel tudi priliko, da je pri tem dal malo nauka podložnemu policaju. Ko je hvalil cvetje, je spretno napeljal gospo Bianconijevo, da je imenovala Franca. Pri Francovi osebi pa se ni ustavil, kakor da bi se zanj sploh ne zanimal. Ustavljal se je ob rožah in trdil, da niti Maironijevi ne morejo imeti lepših. Za tem so prišli vzkliki, stoki in vzdihi ponižne gospe Pepine, ki se je kar sramovala take primere. A komisar je vztrajal. Kako vendar? Tudi Maironijeve fuksije naj bi bile lepše? In vanilije? Tudi pelargonije? In jasmin?«

»Jasmin?« je vzkliknila gospa Pepina. »Gospod Maironi bo pa imel vendar najlepši jasmin v Valsoldi, dragi gospod!«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12 Mesečna naročnina je 6 lir, za inozemstvo 10 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. 40-01 do 40 05 — Podružnica: Novo mesto.